



Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Pacis Westphalicæ Publica

Oder Westphälische Friedens-Handlungen und Geschichte

Worinnen enthalten, was vom Monath April, biß zu Ende des Jahrs 1646. zwischen Jhro Römisch-Kayserlichen Majestät, dann den Beyden Cronen Franckreich und Schweden, ingleichen des Heiligen Römischen Reichs Chur-Fürsten, Fürsten und Ständen, zu Oßnabrück und Münster gehandelt worden

Meiern, Johann Gottfried von

Hannover, 1735

VD18 90103122

§. IX. Kayserliche und Frantzosen vergleichen sich endlich einer Convention in puncto Satisfactionis Gallicæ. Formalia derselben.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52163)

1646.
Sept.

Die Kayserliche und Französische Gesandten verglichen sich endlich einer Convention in puncto Satisfactionis Galliez.

Endlich wurde, nach einigen von denen Kayserlichen beschehenen Erinnerungen, eine Zusammenkunft derer *Mediatorum* und der sämtlichen Französischen Gesandten, Donnerstags den 13ten Sept. in derer Kayserlichen Plenipotentiarium Quartier gehalten, und folgendes *Scriptum Conventionis* vollzogen, woben die Ordnung im Sitzen also gehalten worden, daß den ersten Platz, der Pöbstliche Nuncius; den zweyten, der Duc de

Longueville; den dritten der Comte d'Avaux; den vierdten der Comte Servien; den fünfften der Venerianische Orator; den sechsten, der Kayserliche Gesandte Graf von Nassau; den siebenden aber der Kayserl. Legat Volmar, eingenommen hatte: der Kayserliche Principal-Gesandte Graf von Trautmansdorff aber, war dismahl wegen des Stangs, nicht zugegen, ob Er schon zu Münster sich aufhielte.

1646.
Sept.

Ceremoniel bey solcher Conferenz.

Conventiones circa punctum Satisfactionis inter Plenipotentiarios Cesaris & Christianissimi Regis, inserendæ Tractatui Pacis Universalis in Imperio.

Cum Imperii Ordines è re communi esse censuerint, atque etiam optaverint, ut de puncto Satisfactionis Coronarum seorsim per utriusque Regni Plenipotentiarios cum Cesareanis ageretur, Cesareæ & Christianissimæ Majestatis Plenipotentiarii de his, quæ ad Galliæ Satisfactionem pertinent, his conditionibus convenerunt:

Ut Pacta hæc, non aliter conventa intelligantur, aut ullum sortiantur effectum, quam si ea quæ publicum Imperii statum tangunt, conventa quoque constitutaque fuerint in Tractatu Pacis per Germaniam Universalis, ad quem præsentis articuli necessariâ connexionem referri, in eoque includi debebunt; deinde, ut cum Suevicis Legatis de Satisfactione Regni Stæcie suscepta tractatio ad finem perducatur, utque pari passu, Domui Hasso-Castellanæ omni ex parte satisfiat; Postremo, ut hoc, quicquid est rei circa mutuam Satisfactionem, ab Ordinibus Imperii confirmetur & ratihabeatur, cum obligatione præstandi eventum Conventionis hujus, ut & cæterarum, quæ ad communem Imperii causam spectant.

Circa ea, quæ ex parte Cesaris Coronæ Galliarum præstanda sunt, promittunt Cesareani nomine Imperatoris & Imperii consensum datum iri:

I. Quod supremum Dominium, Jura Superioritatis, aliaque omnia in Episcopatus Metensem, Tullensem & Virodunensem, Urbesque cognomines, horumque Episcopatum districtus, & nominatim Moyenvicum, eo modo, quo hæctenus ad Romanum spectabant Imperium, in posterum ad Coronam Galliæ spectare debeant, reservato tamen Jure Metropolitanano ad Archi-Episcopatum Trevirensensem pertinente. Nec non restituatur in possessionem Episcopatus Virodunensis, Dominus *Franciscus*, Lotharingæ Dux, tanquam legitimus Episcopus, & hunc Episcopatum pacifice administrare, ejusque, sicuti & suarum Abbatiarum, (salvo tamen Regis & cujuscunque privati jure) & honorum suorum patrimonialium ubicunque sitorum, Juribus, Regaliis, Privilegiis, redditibus & fructibus uti frui permittatur; dummodo prius præstiterit Regi juramentum fidelitatis, nihilque moliat ad versus Regis Regni que commoda. Transferat etiam Imperator & Imperium in Regem Christianissimum ejusque in Regno Successores Jus Directi Dominii, Superioritatis & quodcunque aliud Sibi & Sacro Imperio hæctenus in Pinarolum competeat & competere poterat.

II. Imperator pro se totaque Serenissima Domo Austriaca & Imperio cedet

Dritter Theil.

D 1112

det

1646.
Sept.

det omnibus Juribus, proprietatibus, dominiis, possessionibus, Jurisdictionibus, quæ hætenus Sibi, Imperio & Familiæ Austriacæ competebant in oppidum Brisacum, Landgraviatum Superioris & Inferioris Alsatia, Sundgoviam, Præfecturamque Provinciale Decem Civitatum Imperialium in Alsatia sitarum, scilicet Hagenau, Colmar, Sletstad, Weisenburg, Landau, Ober-Ehenheim, Rotheim, Münster in Valle S. Gregorii, Keyfersberg, Türkheim, omnesque pagos & alia quæcunque Jura, quæ à dicta Præfectura dependent, eaque omnia & singula in Regem Christianissimum Regnumque Galliarum transferet, ita ut dictum oppidum Brisacum cum Villis Hochstad, Nider-Imfing, Harten & Achern, ad Communitatem Civitatis Brisacensis pertinentibus, cum omni Territorio & Banno, quatenus ab antiquo se extendit, salvis tamen ejusdem Civitatis Privilegiis & Immunitatibus à Domo Austriacæ antehac obtentis & impetratis; itemque dictus Landgraviatus Utriusque Alsatia, & Sundgovia, tum etiam Præfectura Provincialis in dictas decem Civitates & loca dependentia; item omnes Vasalli, Landsassii, subditi, homines, oppida, Castra, Villæ, Arces, Sylvæ, foresta, argenti, auri, aliorumque mineralium fodinæ, flumina, rivi, pascua, omnia Jura, Regalia & appertinentia, cum omnimoda Jurisdictione & Superioritate supremoque Dominio à modo in perpetuum ad Regem Christianissimum, Coronamque Gallia pertineant & pertinere intelligantur, absque Cæsaris, Imperii, Domus Austriacæ vel cujuscunque contradictione, adeo ut nullus omnino Imperator, aut Familiæ Austriacæ Princeps, quicquam juris aut potestatis in his præmemoratis partibus cis & ultra Rhenum sitis, ullo unquam tempore prætereundere vel usurpare possit aut debeat. Sit tamen Rex obligatus, in his omnibus & singulis Catholicam conservare Religionem, quemadmodum sub Austriacis Principibus conservata fuit, omnesque quæ durante hoc bello novitates irrepperunt, remove. Dictarum Cessionum ac Renunciationum, quemadmodum supra expressæ sunt, Instrumenta in omni meliori forma tradentur, cum ab Imperatore, tum ab Imperio totaque Domo Austriacæ, eo ipso die, quo Pacis Tractatum subsignari contigerit. Item, postquam Domini Sueci convenerint de restitutione Bensfeldæ, æquabuntur solo munitiones dictæ Civitatis, nec non adjacentis Fortalitii Rheinaw, sicuti quoque Tabernarum Alsatia, Castri Hohenbaar & Neuburgi ad Rhenum, neque in prædictis locis ullus prædiarius miles haberi poterit. Per Magistratus & Incolas dictæ Civitatis Tabernarum, Neutralitatem accuratè servaturos, licebit Regio militi, quoties postulatum fuerit, tuto libereque transire. Nullæ ad Rhenum munitiones in citeriori ripa extrui poterunt, Basileâ usque Philipsburgum, neque ullo molimine deflecti aut interverti fluminis cursus ab unâ alterave parte.

1646.
Sept.

3.) Quod ad æs alienum attinet, quo Camera Enfishemiana gravata est, Dominus Archidux FERDINANDUS CAROLUS recipiet in se, cum ea parte Provincia, quam Rex Christianissimus ipsi restituere debet, tertiam omnium debitorum partem, sine distinctione, sive Chirographaria sive hypothecaria sint, dummodo utraque sint in forma authentica, & specialem hypothecam habeant, sive in Provincias cedendas sive restituendas, vel si nullam habeant, in libellis rationariis receptorum ad Cameram Enfishemianam respondentium, usque ad finem anni 1642. agnita, atque credita & debita illius recensita fuerint, & pensationum annuarum solutio dictæ Camerae incubuerit, eaque dissolvat, Regem pro tali quotâ prorsus indemnem præstando. Quæ vero debita Collegiis Ordinum ex singulari per Austriacos Principes in ipsis Diatris Provincialibus in ita conventionem attributa, aut ab ipsis Ordinibus communi nomine contracta sunt, iisque solvenda incumbunt, debet inter eos, qui sub dominio Domus Austriacæ remanent, atque illos, qui in ditionem Regis veniunt, iniri conveniens distributio, ut unaquæque pars sciat, quantum sibi æris alieni dissolvendum restet.

4.)

1646.
Sept.

4.) Consensum præstabit Cæsar, atque ut Ordines Imperii etiam assentiant, operam dabit, ut Regi Christianissimo Eiusque in Regno Successoribus jus sit in perpetuum, tenendi Præsidium in Castro Philipsburg, protectionis ergo, ad convenientem tamen numerum restrictum, qui vicinis justam suspicionis causam præbere non possit, sumptibus duntaxat Coronæ Galliæ sustentandum. Patere etiam debet Regi liber transitus per terras & aquas Imperii ad inducendos milites, com meatum, & cætera, quibus & quoties opus fuerit. Rex tamen præter protectionem, præsidium & transitum in dictum Castrum Philipsburg, nihil ulterius prætendit, sed ipsa proprietates, omnimoda Jurisdictio, possessio, omniaque emolumenta, fructus, accessiones, Jura, Regalia, servitutes, homines, subditi, Vassalli & quicquid omnino antiquitus ibidem & in totius Episcopatus Spirensis, Ecclesiarumque illi incorporatum districtu, Episcopo & Capitulo Spirensi competebat & competere poterat, iisdem impostero quoque salva, integra & illæsa, excepto tantum Jure Protectionis, permaneant.

1646.
Sept.

Circa ea, quæ ex parte Regis Christianissimi præstanda sunt, Plenipotentiaris Gallici promittunt:

1.) Quod Rex Christianissimus restituet Archiduci FERDINANDO CAROLO, primogenito quondam Archiducis LEOPOLDI filio, quatuor Civitates Sylvestres, Rhenfelden, Seckingen, Lauffenberg & Wadshut, cum omnibus Territoriis & Balivatibus, Villis, Pagis, Molendinis, Sylvis, Forestis, Vassallis, subditis, omnibusque appertinentiis cis & ultra Rhenum, itemque Comitatum Hauenstein, Sylvam Nigram, totamque Superiorem & Inferiorem Brisgoviam & Civitates in ea sitas, antiquo jure ad Domum Austriacam spectantes, scilicet, Neuburg, Freiburg, Eendingen, Kentzingen, Waldkirch, Villingen, Breuningen cum omnibus earundem Territoriis, item cum omnibus suis Monasteriis, Abbatibus, Prælaturis, Præposituris, Ordinumque Equestrium Commendatariis, cum omnibus Balivatibus, Castris, Fortalitiis, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Vassallis, Hominibus, subditis, fluminibus, rivis, forestis, sylvis, omnibusque Regaliis, Juribus, Jurisdictionibus, Feudis & Patronatibus, cæterisque omnibus & singulis ad sublimem Territorii jus Patrimoniumque Domus Austriacæ pro toto isto tractu antiquitus spectantibus; Totam item Ornaviam, cum Civitatibus Imperialibus, Offenburg, Gengenbach, & Cella ad Ammersbach, quatenus scilicet Præfecturæ Ornaviensi obnoxie sunt, adeo ut nullus omnino Rex Franciæ quicquam juris aut potestatis in his præmemoratis partibus cis & ultra Rhenum sitis ullo unquam tempore prætere vel usurpare possit aut debeat; Ita tamen ut Austriacis Principibus prædictâ restitutione nihil novi juris acquiratur.

2.) Libera sint in universum inter utriusque Rheni ripæ ac Provinciarum utrinque adjacentium incolas, Commercia & com meatus. Inprimis vero libera sit Rheni navigatio, ac neutri Parti permissum esto, naves transeuntes, descendentes aut ascendentes impedire, detinere, arrestare aut molestare, quocumque prætextu, solâ inspectione, quæ ad perferendas & visitandas merces fieri consuevit, exceptâ. Nec etiam liceat nova & insolita Vectigalia, Pedagia, Passagia, Datia aut alias ejusmodi exactiones ad Rhenum imponere, sed utraque Pars contenta maneat Vectigalibus & aliis ordinariis ante hoc bellum sub Austriacorum gubernatione ibidem præstari solitis.

3.) Omnes Vassalli, Landsassii, Subditi, Cives, Incolæ, quicunque cis & ultra Rhenum, Domui Austriacæ subditi erant, non obstante quacumque Confiscatione, Transactione, Donatione per Ducem BERNHARDUM Weimari-

1646.
Sept.

riensem aliosque Militiæ Suevicæ Praefectos, post occupatam Provinciam facta, perque Regem Christianissimum ratificata aut proprio motu decreta, statim post publicatam Pacem, bonis suis immobilibus & stabilibus, sive corporalia sive incorporalia sint, Villis, Castris, Oppidis, fundis, possessionibus restitui debent, citra ullam exceptionem meliorationum, expensarum, sumptuum, compensationum, quas moderni possessores quomodolibet objicere possent, & citra restitutionem perceptorum fructuum.

1646.
Sept.

4.) Teneatur Rex Christianissimus non solum Episcopos Argentinensem & Basiliensem, sed & reliquos per Utramque Alsatiam Romano Imperio immediate subjectos Ordines, Abbatem Murbacensem & Luderensem, Abbatissam Andlaviensem, Monasterium in Valle S. Georgii Benedictini Ordinis, Palatinos de Litzelstein, Comites & Barones de Hanau, Fleckenstein, Oberstein, totiusque Inferioris Alsatiae Nobilitatem, item praedictas decem Civitates Imperiales, quæ Praefecturam Hagenoensem agnoscunt, in ea libertate & possessione Immediatatis, qua hætenus gavisæ sunt, erga Romanum Imperium relinquere, ita ut nullam ulterius in eos Regiam Superioritatem prætereundum possit, sed iis juribus contentus maneat, quæcunque ad Domum Austriacam spectabant, & per hunc Pacificationis Tractatum Coronæ Galliae ceduntur; Ita tamen ut præsentem hac declarationem nihil detractum intelligatur de eo omni Supremi Domini jure, quod supra concessum est.

5.) Pariter omnes Terræ, Castella, Oppida, Civitates, Arces, Villæ cis & ultra Rhenum, ad qualescunque Imperii Status, sive Ecclesiastici, sive Seculares sint, pertinentes, absque præensione fructuum, sumptuum bellicorum, ac in præsidia aut munitiones quomodocunque factorum, omnesque Principatus, Electoratus, Comitatus, Provinciae, Ditiones, Baronatus suis pristinis possessoribus restituantur, præsidia inde deducantur, nihilque omnino juris super ejusmodi partes per Coronam Franciæ præteudatur. Ita tamen ut eodem quoque tempore ab adversa Parte omnibusque ejusdem Adherentibus restitutio fiat omnium locorum, quæ ab ipsis hoc bello occupata sunt, tam in dictis tribus Electoratus, quam alibi in Germania, præsertim vero Castris & Foralicii Ehrenbreitsstein, quod Electori Trevirensi, vero & legitimo domino, post eductum inde præsidium, restituatur, nihilque juris à quoquam in prædictam arcem præteudatur. Integrum autem erit Regi Christianissimo, quas excitavit in restituendis à se locis, munitiones, si ita videbitur, disjicere.

Item Rex Christianissimus pro recompensatione Domino Archiduci FERDINANDO CAROLO solvet tres Milliones librarum Turonensium, annis scilicet 1647. 48. 49. in Felto St. Johannis Baptistæ, quolibet anno tertiam partem, in moneta bona & proba, Basileæ ad manus dicti Archiducis ejusque Deputatorum.

7.) Præter dictam pecuniæ quantitatem Rex Christianissimus tenebitur in se recipere duas tertias debitorum Camerae Ensisheimianæ, sine distinctione, sive Chirographaria sive hypothecaria sint, dummodo utraque sint in forma authentica & specialem hypothecam habeant, sive in Provincias cedendas, sive in restituendas, vel si nullam habeant, in libellis rationariis receptorum, ad Cameram Ensisheimianam respondentium, usque ad finem Anni 1632. agnita atque inter credita & debita illius recensita fuerint, & pensionum annuarum solutio dictæ Camerae incubuerit, eaque dissolveret, Archiducem pro tali quota penitus indemnem præstando. Utque id æquius fiat, delegabuntur ab utraque parte Commissarii, statim à subscripto Tractatu Pacis, qui ante primæ pensionis solutionem convenient, quanam nomi-

1646.
Sept.

nomina utriusque Parti expungenda erunt. Quod si præter spem Tractatus Universalis ad conclusionem perducatur, quæcumque hæc hactenus ab utraque Parte amore Pacis oblata, dicta & facta sunt, pro non oblatis, non dictis, non factis haberi debent.

1646.
Sept.

Declarant tamen Casareani, dictum Pacis Universalis Tractatum concludi non posse, nisi Galli pari passu pacem quoque cum Hispanis tractent & concludant; nec non restitutionem Ducis CAROLI Lotharingiæ admittant, eumque præsentem Pacificationi includant. Gallici vero Plenipotentiarii repetunt ingeminantque & profitentur clare, non posse hic admitti aut disceptari causam Ducis CAROLI, cujus rei toties gravissimæ allatæ sint rationes, ut eas denuo asserre supervacaneum videri possit: Bellum Lotharingiæ a Bello Germanico, & origine & tempore plane diversum, peculiare offensio- num causas, peculiare Tractatus, ejurationem fœderum cum Domo Austriacæ initorum, (quod ipsum ostendit, iisdem fœderibus solum quoque esse Imperatorem) vim Rei Judicatæ, exclusionem Ducis à Tractatu Præliminari, totam denique Negotiationis hujus fere triennalis seriem, in qua supradictis de causis res illæ prorsus intactæ remanserunt: Nunc vero sub instantem tam diutini tamque impediti Tractatus exitum, nec novis litibus ac dilationibus egent tempora, nec si alienam hanc causam tam in- tempestive admittant, aliud consequatur, quam ut via ad pacem omnino obstruatur, cum ea iniri non possit, nisi caveat Imperator, se nullo Ducem CAROLUM contra Regem auxilio consiliove, directe vel indirecte adju- tum; sicuti vicissim cavebit Rex, quomodocumque tandem cum Duce trans- egerit, ne ei à se ullo adversus Casarem quovis tempore aut prætextu, sup- petiæ ferantur, ut omnis turbandæ pacis remittendæque amicitie insula præ- seindatur, quam hoc Tractatu inter Imperatoriam & Regiam Majestatem constare expedit; Veruntamen si positis armis CAROLUS Dux delegatos suos ad aulam mittere cupiat, humaniter excipientur, benigneque audien- tur in gratiam Casaris, omniaque ex æquo & bono cum illis componetur super executionem Tractatum, qui antehac cum ipso Duce pacti sunt.

Ad Hispanos quod attinet, juvat & pacem eo ipso tempore cum illis sancire. Ea Regi mens semper, id semper consilium fuit, ut Pax toti Christiano Orbi constitueretur, sed, quamdiu Ministri Hispanici restituti- onem eorum, quæ à Gallis hoc bello recepta sunt, prætendunt, interim ipsi superioribus bellis ablata non restituunt, manifestum est, per eos stare, quo minus pax fiat. Unde omnibus bonis æquisque arbitrandum relin- quitur, an propterea quies & Pax Germanica diutius procrastinanda sit, cum maxime novissima sua ad Hispanos Responsione Gallici Plenipotentiarii ea media proposuerint, quæ ad superandas præcipuas difficultates latam viam aperuerint. Actum Monasterii Westphalorum 7. Septembr. 1646.

§. X.

Die Franke-
sen gehen nach
Osnabrück
mit denen
Schweden
und Prote-
stanten zu
handeln.

Nachdem nunmehr der punctus Satisfactionis Gallicæ, in soweit seine Wichtigkeit hatte, daß der völlige Friede in kurzem hätte geschlossen werden können, wann die Franzosen diejenigen Puncten, darüber Sie mit denen Schweden und Protestanten zu handeln übernommen ge- habt, verichtet hätten; So erhuben sich diese zu solchem Ende nach Osnabrück,

also unter denen Kayserlichen Gesand- ten beliebt wurde, daß der Kayserliche Le- gatus Secundarius, Crane, dem Duc de Longueville, den Titel: *Celissimus* und *Celssitudo*, geben sollte. Weil nun der Französische Satisfactions-Punct, auf die Berichtigung derer noch differenti- Puncten mit denen Schweden und Prote- stanten ausdrücklich conditionirt war; So

Der Kayserliche Legat Cra-
nius giebt
dem Duc de
Longueville,
den Titel:
Celissimus
& *Celssitudo*.

Die Franke-
sische Satisfa-
ction wird
So